

numismatisk rapport 166

Meddelelser fra Dansk Numismatisk Forening

Filmfolk dømt for falskmøntneri – fem fynske rockmusikere slap

Foredrag og forskerbesøg

– Ernsts Legats støtte til udenbys forskeres besøg i København

Marts 2025

Sælg mønter og medaljer på auktion

*Charles II, 1660-1685
5 Guineas 1672, London
Hammerslag: 70.000 kr.*

*Vikingerne i Northumbria ca.
921-927 Penny
Hammerslag: 70.000 kr.*

*Romerriget
Lucius Verus, 161-169 e.v.t.
Hammerslag: 85.000 kr.*

*Christian V, 1670-1699
Søslaget i Køge Bugt,
sølvmedalje 1677
Hammerslag: 440.000 kr.*

*Rusland
Alexander III
"Memory of the Opening of
St. Peterburg Maritime Canal"
sølvmedalje 1885
Hammerslag: 60.000 kr.*

BRUUN RASMUSSEN

PART OF THE BONHAMS NETWORK

bruun-rasmussen.dk

numismatisk rapport

Meddelelser fra Dansk Numismatisk Forening

Ansvarshavende:

Michael Wagner Christiansen

60 52 34 81

formand@numismatik.dk

Annoncer:

Torben Hansen

num-rap@numismatik.dk

Grafisk ansvarlig:

Torben Hansen

num-rap@numismatik.dk

Tryk: Dystan & Rosenberg

Annoncepriser (excl. moms og evt. repro):

Side 2, 4 eller Bagsiden kr. 1.600

Helside 1/1 (126 x 188 mm): kr. 1.400

Halvside 1/2 (126 x 86 mm): kr. 800

Kvartside 1/4 (126 x 42 mm): kr. 500

Copyright:

Gengivelse og kopiering af signerede artikler eller dele deraf er kun tilladt med forfatterens skriftlige tilladelse. Omtale og korte uddrag af artikler og meddelelser er tilladt med kildeangivelser.

Næste nummer:

Primo september 2025

Deadline for bestilte annoncer:

3. august 2025

ISSN 0105-8126

ISSN 2794-526X (web)

Indhold

Jens Skovly

Filmfolk dømt for falskmøntneri
– fem fynske rockmusikere slap... 5

Jens Christian Moesgaard

Foredrag og forskerbesøg
– Ernsts Legats støtte til udenbys
forskeres besøg i København... 13

Dansk møntproduktion i Spanien 21

Torben Juul Hansen

Sidste kvarter dollars-serie
med berømte amerikanske kvinder
sættes i omløb i 2025 ... 22

Jens Skovly

EM-guldmedaille indeholder guld 27

Foreningsmøder i DNF... 30

Bestyrelsen i DNF ... 31

**Dansk Numismatisk
Forenings møder:**

Bethesda

Rømersgade 17, 1362 Kbh K, Israels Plads

Se mere side 30 og 31

numismatik.dk

Stack's Bowers Galleries is Proud to Present
Select Highlights from

THE L. E. BRUUN COLLECTION

A CORPUS OF SCANDINAVIAN
NUMISMATICS, PART II

MARCH 14-15, 2025
HOTEL BAUR AU LAC
ZURICH, SWITZERLAND

*Auction lots will be available
for viewing in the U.S.
and in Europe in
advance of the auction.*

Schleswig-Holstein-Gottorp.
10 Ducats (Portugaloser),
ND. Johann Adolf.
Fr-1502 var, Bruun-14145.
NGC Unc Details—Cleaned.

Denmark. Penning,
ND (1086-1095).
Oluf Hunger. Bruun-2047.
NGC Unc Details.

Denmark. 10 Ducats,
1699. Frederik IV.
Fr-213. Bruun-7296.
NGC MS-60.

Norway. 2 Ducats, ND.
Frederik III. Fr-5b.
Bruun-6738.
NGC MS-66★.

Denmark/Norway. 20 Ducats,
1788-MF. Christian VII.
Fr-unlisted. Bruun-7894.
NGC AU Details.

FOR MORE INFORMATION:

California: +1.949.253.0916 • New York: +1.212.582.2580
Email: InfoDK@StacksBowers.com

LEGENDARY COLLECTIONS | LEGENDARY RESULTS | A LEGENDARY AUCTION FIRM

California Headquarters:

1550 Scenic Ave., Ste. 150, Costa Mesa, CA 92626

Copenhagen Office:

+011.45.88749409 • Toll Free: +011.45.80404942

SBG DNF Mar2025 Bruun II 250101

CALIFORNIA • NEW YORK • BOSTON • PHILADELPHIA NEW • HAMPSHIRE • OKLAHOMA
SACRAMENTO • VIRGINIA • HONG KONG • COPENHAGEN • PARIS • VANCOUVER

Stack's Bowers
GALLERIES

America's Oldest and Most Accomplished
Rare Coin Auctioneer

Filmfolk dømt for falskmøntneri – fem fynske rockmusikere slap

Som det angiveligt er alle med interesse for numismatik bekendt, er der forholdsvis strenge straffe for at begå såkaldt falskmøntneri. Falskmøntneri er kort fortalt at efterligne både mønter og pengesedler i en sådan grad, at efterligningerne umiddelbart kan betragtes som værende ægte.

For at modvirke forfalskninger af pengesedler skifter alverdens lande ofte pengesedler ud. Således har Danmarks Nationalbank for nylig oplyst, at der lanceres en ny seddelserie i 2028-29.

Fænomenet falskmøntneri har eksisteret i århundreder, og et forsigtigt kig i en lokal krystalkugle indikerer, at det er kommet for at blive!

Falskmøntneri kan ifølge straffeloven give helt op til 12 års fængsel. Ifølge Danske Lov af 1683 straffedes falskmøntneri med døden, og denne straf var gældende frem til 1840. Årsagen til fængselsstraffen, som kan virke voldsom i forhold til andre kriminelle handlinger som eksempelvis mord, er, at alle i samfundet skal have tillid til et lands valuta og pengevæsen.

Mange samlere kender angiveligt efterligninger af flere værdier af Bank of Englands pengesedler, som Nazityskland lod fremstille i kz-lejren Sachsenhausen under Anden Verdenskrig. Disse kopis sedler blev i endog meget store mængder kastet ud fra tyske fly over den britiske befolkning i et forsøg på at underminere den engelske økonomi. Operation Bernhard kaldte tyskerne det.

Ifølge Peter Flensborgs glimrende værk, Numismatisk Leksikon, udgivet af Dansk Numismatisk Forening i 1996, nævnes også et begreb, som kaldes møntforfalskninger. Sådanne er tro kopier af den ægte mønt/pengeseddel, og kan betragtes som fremstillet for at narre samlere.

Forbud mod gengivelse

I 1980'erne og de følgende år blev fotokopimaskiner og andet grafisk teknisk udstyr bedre og bedre til at udføre deres påtænkte formål. Og naturligvis også til gengivelse af pengesedler. Nationalbanken, som har eneret på at ud-

Af Jens Skovly

5-Pund-seddel fremstillet i kz-lejren Sachsenhausen under Anden Verdenskrig.

Foto: Bank of England Museum: 891/001

give de danske pengesedler, udstedte derfor i 1991 forbud mod at gengive danske pengesedler i tidsskrifter, annoncer og reklametryksager. Det skete med begrundelsen, at borgerne trygt skal kunne modtage en pengeseddel som værende ægte.

Mindst to "seddel-udgivere" har ikke været opmærksom på Nationsbankens forbud. Det var dels rockgruppen Dirty Deeds og to personer, som arbejdede i kulissen hos Nordisk Film.

Beskidte gerninger

Rockgruppen Dirty Deeds, som ifølge arkiv.dk eksisterede i 1988-1998, havde base i den fynske hovedstad, Odense. Rockgruppen havde australske AC/DC (dem med Highway To Hell) som musikalsk forbillede, og repertoireet bestod alene af AC/DC-numre. Band-navnet Dirty Deeds kan oversættes til beskidte gerninger.

Om der var tale om en bevidst beskidt gerning skal herfra være usagt, men problemer fik gruppen efter en koncert i Roskilde i 1993. Problemer, som førte til politifhøringer, men ingen straf.

100-kronesedlen måler 13,9 x 7,2 cm. Ideen bag sedlen er hentet fra rockgruppen AC/DC, som har pumpet i tonsvis af kopisedler ud over publikum ved bandets koncerter.

Bagsiden af Dirty Deeds 100-kroneseddel var prydet med en tegning af en dødrukken spyflue med en flaske whisky.

Gruppen havde forud for en koncertrække fået fremstillet 120.000 stykker papir, som med dårlig belysning og dårligt syn kunne ligne en dansk 100-kroneseddel fra 1972-serien. Denne uægte seddel var udstedt af Danmarks Nationalband med initialerne DD og en tegnet kanon på to hjul på sedlens avers, og på reversen en tegnet og døddrukken spyflue med en flaske Jack Daniel's-whisky under armen. Dog var kopien, som blev fremstillet på en computer, i en mindre størrelse end den ægte pengeseddel.

Gav mange spillejobs

Helt galt gik det for medlemmerne af AC/DC-kopibandet efter koncerten i Roskilde, idet bandet ved afspilningen af nummeret Moneytalks, helt som bandets forbillede, lod en større mængde af uægte pengesedler blæse ud over publikum. Og endnu værre blev det, da en taxachauffør i Roskilde efter koncerten lod sig betale med et eksemplar af den uægte pengeseddel. Næste morgen følte taxachaufføren sig snydt, og anmeldte oplevelsen til det lokale politi.

Odenseanske Dirty Deeds stod også bag udgivelsen af en 999 dollars-seddel. Denne version af-løste 100-kronesedlen, og blev blæst ud over publikum ved bandets koncert på Midtfyns Festival i 1995.

Den fortrukne spyflue prydede også bagsiden af 999-dollarssedlen. Sedlen måler 14,8 x 7,5 cm.

AC/DC-kopiband, Dirty Deeds, udgav også en kopisiddel i den tænkte valuta Deeds.

999-deeds-sedlen måler 16,5 x 8,5 cm. Og den er også udstedt af Danmarks Nationalband.

Ingen af de fem bandmedlemmer blev straffet for udgivelsen af kopiseddlen. Oplevelsen gav derimod en masse omtale i lokale aviser, som førte til rigtig mange spillejob, fortæller Tove Vesterinen, Odense, hvis søn, Tim André (1966-1998) spillede guitar i Dirty Deeds.

Ideen med at fremstille en stor mængde uægte penge-lignende sedler og sende disse ud over publikum har Dirty Deeds hentet fra deres store forbillede, AC/DC.

Problemer med politiet, og udsigten til en straf for seddeludgivelsen, fik bandet til at droppe nævnte seddel.

Opfandt ny valuta

Til gengæld lod bandet fremstille nogle tusinde sedler, som var i udstedt i den fantasifulde valuta deeds med en værdi på 999. Nine-ninety-nine Deeds stod at læse på sedlerne, som under koncerter også blev blæst ud over publikum. Dem mente bandmedlem-

Fakse Blodbank var udgiver af en 100-kroneseddel, som var rekvisit i filmen Ambulancen.

Der blev fremstillet 4.000 eksemplarer af Nordisk Film-seddlen – 3.000 af dem blev indsamlet.

merne ikke kunne give problemer med ordensmagten, hvilket de heller ikke gjorde, tilføjer Tove Vesterinen.

Dirty Deeds nøjedes dog ikke med de to nævnte kopi-sedler, idet bandet også lod fremstille en seddel, Nineninetynine Dollars, som til forveksling ligner deres første. Dollars-sedlen blev blæst ud over publikum ved afspilningen af rocknummeret We Salute You under bandets optræden på Midtfyns Festival i juni 1995.

Fakse Blodbank stod bag

Eksempelvis teatersedler og reklamesedler er ikke i sig selv falske, men kan misbruges og udgives som værende ægte. Sådanne kan give bødestraf.

Netop bødestraf var, hvad to ansatte i Nordisk Film blev præsenteret for i Københavns Byret, hvor de i september 2005 var anklaget for at fremstille falske 100-kronesedler. Retten mente, at de falske pengesedler havde en væsentlig lighed med de ægte pengesedler. De to ansatte blev derfor dømt som falskmøntnere, og de måtte hver betale 20 dagbøder a 300 kroner.

Sedlen, der ved et hurtigt blik lignede DOP 161, var fremstillet i 4.000 eksemplarer, som blev anvendt i slutscenen i filmen Ambulancen fra 2005, der havde Thomas Bo Larsen, Paw Henriksen og Helle Fagralid i front. Sedlen var i øvrigt udstedt af Fakse Blodbank – ikke Nationalbanken.

I filmens slutscene fløj de falske pengesedler rundt i luften i det fri, og cirka 1.000 eksemplarer af dem fløj så godt, at de “forsvandt”.

Filmplakaten til filmen Ambulancen.

AALBORG
MØNTSAMLER
FORENING

Mønter i Aalborg 2025

Mønter i Aalborg afholdes D. 6 april 2025.

Mønter i Aalborg vil som tidligere år blive afholdt i Vejgaard - hallen, Vejgaard Torv, 9000 Aalborg, og som i 2024 vil der være åben for besøgende fra 10⁰⁰ – 15⁰⁰,

For handlere vil der være åbent fra kl. 8⁰⁰ for, at der kan stilles op inden dørene åbnes for besøgende.

Med venlig hilsen

Jens Erik Hansen

Formand for Aalborg Møntsamlers Forening

Tlf. 23645150

Mail. jehan2199@gmail.com

Sælg til top priser!

Takket være vort enorme kundegrundlag så har de sidste auktioner givet os udmærkede priser for bl.a. mønter, sedler og gode filatelistiske objekter. Kontakt os for gratis værdivurdering.

 Skanfil

www.skanfil.no | Skanfil Århus: 41 99 02 99 | arhus@skanfil.no
Skanfil Fredensborg: 46 56 38 57 | niels@skanfil.no

Foredrag og forskerbesøg

Ernsts Legats støtte til udenbys forskeres besøg i København

Advokat Axel Ernst's og Frøken Alfrida Ernst's Legat til Fremme af Numismatisk Forskning i Danmark blev nedlagt i 2024. Det årlige afkast var efterhånden så lille, at der ikke var meget at uddele (se *NNUM* 2022, nr. 4, s. 94 og 2023, nr. 4, s. 126). For at markere fondens virke siden 1971 blev der på Nationalmuseet afholdt et symposium 14. juni 2024. Jeg blev indbudt til at tale, og nærværende artikel er en let redigeret version af mit indlæg.

Fonde er vigtige for numismatisk forskning – siger jeg, der er indehaver af Gunnar Ekströms professor i numismatik och penninghistoria ved Numismatiska forskningsgruppen (Stockholms universitet). Dette professorat er, som navnet antyder, fuldfinansieret af Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning. Men selv uden at finansiere et helt professorat kan fonde hjælpe meget. Det er ikke nogen hemmelighed, at pengene ofte er små i humanistisk forskning, og et mindre eller mellemstort fondsbidrag kan ofte gøre forskellen mellem “muligt” og “ikke-muligt”. Således har Ernst's Legat i flere omgange hjulpet mig i mit virke med penge til eksempelvis fotografering og trykkeomkostninger, hvilket jeg er meget taknemmelig for. I dette indlæg har jeg imidlertid valgt at fokusere på et andet aspekt af Ernst's Legats virksomhed, nemlig støtte til udenbys forskeres besøg i København, som daværende leder af Den kongelige Mønt- og Medaillesamling Jørgen Steen Jensen († 2025) ved Ernst-legatets afslutning på Nationalmuseet. Foto, TJH.

Udenlandske forskere til Danmark

Tillad en lille afstikker til byernes by, Paris. Bibliothèque nationale de France huser den nationale franske møntsamling i de traditionsrige lokaler i rue Richelieu. Der har jeg ofte haft min gang. Og næsten hver gang møder man en og anden international kollega – det kan

Af Jens Christian Moesgaard

Jens Christian Moesgaard i samtale med forhenværende leder af Den kongelige Mønt- og Medaillesamling Jørgen Steen Jensen († 2025) ved Ernst-legatets afslutning på Nationalmuseet. Foto, TJH.

Dr. Marion M. Archibald, British Museum, holdt foredrag på engelsk med lysbilleder om 'Engelske møntstempeler og stempelproduktion i den tidlige middelalder'.

Foredraget fandt sted 4. oktober 1995 i et af Nationalmuseets undervisningslokaler. Hun glædede sig over at have modtaget et sølv-eksemplar af mindemønten for møntprägning 995-1995, overrakt af daværende formand for DNF Preben Nielsen.

være Arent Pol fra Nederlandene, der ser på merovingiske tremissiser, eller Benedikt Zäch fra Svejts, der lige skulle til et møde. Under sådanne betingelser er det let at opretholde et internationalt netværk – men sådan er det ikke altid i Udkantseuropa, hvor internationale kolleger ikke altid bare lige kommer forbi. Det havde Jørgen Steen Jensen set – og besluttet at gøre noget ved. Hvis bjerget ikke vil komme til Muhammed af sig selv, må Muhammed hjælpe bjerget lidt på vej. Og her kunne rejsestipendier fra Ernsts Legat til indbudte såkaldte Ernststipendiater (udtrykket anvendt første gang *NNUM* 1999, s.71, jfr. 1995, s. 60) gøre underværker. Udenlandske forskere havde også tidligere sporadisk nydt godt af hjælp til studieophold i København, men fra omkring 1990 blev det sat mere i system.

Jørgen Steen Jensen har selv i NR 107 (særnummer udgivet november 2010 om DNFs historie i anledning af foreningens 125-års jubilæum) på side 9-10 fint beskrevet situationen. “Baggrunden var, at vi på Møntsamlingen [...] ønskede en mere markant profil udadtil [...] Et af midlerne var at invitere udenlandske numismatikere på studieophold i nogle dage, således at rejse/ophold blev betalt af Ernsts Legat. Det varede ikke længe, før Preben Nielsen foreslog, at disse studiebesøg skulle kombineres med et foredrag i DNF”.

Man fornemmer, at konceptet voksede spontant med omstændighederne. Første foredrag efter denne model, nemlig Michael Kunzels om danske og holstenske mønter i fund i Meklenborg, var “hastigt organiseret” i foreningens lokaler i Sdr. Boulevard, og kun 9 medlemmer deltog, som Preben Nielsen konstaterede i DNFs årsberetning (NR 1991, nr. 3, 117). Siden blev møderne afholdt på Nationalmuseet og behørigt forannonceret, så der kom lidt flere tilhørere. Jørgen slutter i 2010 sit tilbageblik af med ordene “jeg mener, at alle [foredragsholderne] var glade for at mødes med de danske numismatikere” (NR 107, s. 10). Med andre ord, formålet med besøgene var trefoldigt: synlighed, netværk og formidling.

Nordiske paralleller

Netop dette sidste aspekt var et led i en nordisk trend. I Norge sørgede museumsinspektør ved Universitetets Myntkabinet Jan H. Nordbø (1944-1988) for at invitere internationale eksperter i antik numismatik til Oslo for at holde foredrag. Efter hans tidlige død oprettedes et fond i hans navn, som tillod NNF at fortsætte traditionen. Som Sverre Y. Lerdahl skriver i sit mindeord i *NNF-Nytt* 1988, nr. 1, s. 7: *“Typisk nok så har han i sitt testamente tilgodesett Norsk Numismatisk Forening med en betydelig pengegave til fremme av interessen for antikkens numismatikk i Norge. Jan var meget aktiv når vi søkte støtte som muliggjorde invitasjoner, særlig til fremstående engelske gjesteforelesere, innenfor antikkens numismatikk. Og nå vil hans fond muliggjøre en videreføring av dette arbeidet.”* I de første år blev der i forbindelse med foredraget ofte organiseret en lille tematisk udstilling på museet. Den dag i dag organiserer NNF stadig årlige Nordbø-forelæsnings, nu ofte med nordiske kolleger, og nogle gange benytter gæsterne anledningen til et studieophold på museet (tak til Håkon Roland for supplerende oplysninger).

Næsten samtidigt blev Gunnar Holsts stiftelse för numismatik (i dag Rut och Bengt Holméns stiftelse för numismatik) oprettet i Göteborg. Som man kan læse om i Bengt Holméns bog *Gunnar Holsts stiftelse för numismatik 1991-2015*, havde også den til hovedformål at udbrede kendskabet til numismatik gennem organisering af foredrag, jfr. § 4 fundatsen gengivet side 93 i nævnte bog. Det sker dels gennem at indbyde udenbys numismatikere til at holde foredrag ved den årlige Myntets dag i Lödöse eller Göteborg, dels gennem afholdelse af høringer på Göteborgs universitet om aktuelle emner som eksempelvis metaldetektorer, dels gennem tildeling af Gunnar Holst-medaljen til svenske og udenlandske forskere. Modtagerne af medaljen skulle så til gengæld holde foredrag – i starten kun i Göteborg, men siden udviklede det sig til en hel Sveriges-turné over flere dage organiseret og betalt af Stiftelsen (se eksempelvis programmet for Vesta Sarkhosh Curtis foredrag om antikke parthiske mønter fra Iran i Göteborg, Uppsala, Stockholm og Lund, *NNUM* 2019, nr. 3, s. 92). Dermed har Stiftelsen formået at sætte Göteborg på det numismatiske verdenskort!

Docent, dr.phil. Erik Christiansen 1939-2017, Institut for Historie, Aarhus Universitet fotograferet ved en lejlighed, hvor han holdt foredrag i DNF, omkring 2001. Foto, TJH.

Tabel 1. Liste over Ernst-stipendiater 1990-2008

<i>Stipendiat</i>	<i>Emne for foredrag</i>
1990 Simone Scheers. Louvain, Belgien	-
1990 Michael Kunzel. Schwerin, Tyskland	Danske mønter i meklenborgske fund
1991 Alla Melnikova. Moskva, Rusland	Christian IV's denninge
1991 Stanislas Suchodolski. Warszawa, Polen	Polske mønter 900-, 1000- og 1100-tallet
1992 John Kent. London, England	-
1992 Bernd Kluge. Berlin, Tyskland	Tyske vikingetidsmønter og numismatiske forbindelse mellem DK og Tyskland
1992 Michael Metcalf. Oxford, England	Wodan/Monster sceatta
1993 Eugenijus Ivanauskas. Kaunas/Vilnius, Litauen	Litauens mønter og numismatik
1993 Paul Arnold. Dresden, Tyskland	Kabinettet i Dresden
1994 Nina Frolowa. Moskva, Rusland	Møntfund fra Sortehavsområdet
1994 Ivar Leimus. Tallinn, Estland	Tallinns mønter under dansk styre
1995 Svein Gullbekk. Oslo, Norge	Møntreformer & renovatio monetæ i Norge i middelalderen
1995 Marion Archibald. London, England	Fire møntstempeler fra vikingetiden i London
1996 Kenneth Jonsson. Stockholm, Sverige	Danske fund 800-1050/1120
1996 Wolfgang Steguweit. Berlin, Tyskland	Tyske medaljer
1997 Mariusz Mielczarek. Łódź/Toruń, Polen	Athen tetradrachme
1997 Michail Nemirowitsch-Dantschenko. Tallinn, Estland	Hertug Magnus udmøntning på Øsel-Wiek
1998 Nathalia Smirnova. Moskva, Rusland	Pushkin museet
1998 Arnaud Clairand. Paris, Frankrig	Møntfremstillingsteknik i Frankrig 16/1700-tal
1998 Carl Henrik Størmer. Oslo, Norge	Byzantinsk møntvæsen
1999 Michail Abramzon. Magnitogorsk, Rusland	Fund fra Bosphorus 6.-4. århundrede f.Kr.
1999 Kristine Ducmane. Riga, Letland	Letlands mønthistorie
1999 Tatyana Smekalova. St. Petersburg, Rusland	-
2000 Kolbjørn Skaare. Oslo, Norge	Håndbog i numismatik
2000 Ralf Wiechmann. Hamborg, Tyskland	Hedeby og dens opland
2000 Jon Anders Risvaag. Trondhjem, Norge	Ærkebisperne i Trondhjem
2000 Peter Ilisch. Münster, Tyskland	Tyske vikingetidsmønter
2001 Gareth Williams. London, England	Vikingers møntbrug
2001 Mariusz Mielczacek. Toruń, Polen	Handel i den hellenistiske periode
2001 Ulf Nordlind. Stockholm, Sverige	Svenske medaljer
2002 Francois Thierry. Paris, Frankrig	Kinesiske mønter
2002 Erik Christiansen. Århus, Danmark	Romersk Ægypten
2003 Jens Vellev. Århus, Danmark	Falskmøntningen på Hjelm
2003 Håkon Ingvaldsen. Oslo, Norge	Græske portrætter
2004 Christian og Yvette Dekesel. Gent, Belgien	Bøger 1500-tal
2004 Cecilia von Heijne. Stockholm, Sverige	Mønter i Danmark 800-1140
2005 Gert Rispling. Stockholm, Sverige	Volgabulgarer og Khazarer
2005 Elina Screen. Cambridge, England	Engelske mønter i norske museer
2006 Reiner Cunz. Hannover, Tyskland	Amerikansk sølv i Europa
2007 Line Bjerg. Århus, Danmark	Romerske denarer i Jylland
2007 Per Halvor Sælebakke. Kongsberg, Norge	Kongsberg møntværk
2008 Alexander Pashkalov. Moskva, Rusland	Den gyldne Horde

Kilde: Møntsamlingsens årsberetninger trykt i NNUM og DNFs årlige aktivitetsrapporter trykt i NR.

Men i den danske version indgik altså først og fremmest et tilbud om et studieophold til den inviterede besøgende. Fra min tid på Møntsamlingen husker jeg disse besøg med glæde. Første dag af besøget åbnede Jørgen en flaske vin til frokosten – det kunne man dengang – og inspiration, vidensudveksling og hyggesnak gik hen over bordet. De fleste gæster blev udvalgt gennem Jørgens kontakter, men efter min ansættelse som museumsinspektør på samlingen blev jeg også spurgt til idéer til folk at invitere. På den måde kom Frankrig også med i rækken af lande, der leverede Ernst-stipendiater – og DNFs medlemmer fik høre om møntfremstillingsteknikker i Frankrig i 16/1700-tallet og om kinesiske mønter gennem tiderne. Vi på Møntsamlingen fik opfrisket, hvor gode museets samlinger af franske 1600-tals guldmønter og af kinesiske mønter faktisk er. Førstnævnte er sandsynligvis resultatet af kongelige gaver i samtiden, mens sidstnævnte er ekseptionel ved at være opbygget i 1800-tallet og tidligt 1900-tal, før moderne forfalskninger af kinesiske mønter tog til. Og når det var “mine” foredragsholdere – men kun da – blev jeg som en sidegevinst før foredraget inviteret med til middagen på Snapstinget, der, med Jørgens ord “blev anset som en slags kantine for de nærmest liggende statsinstitutioner” (NR 107, s. 10).

Claus Feveile under foredrag ved Ernst legatets afslutning på Nationalmuseet. Foto, TJH.

Tabel 2. Fordeling af Ernst-stipendiaterne på oprindelsesland

Tyskland	7 (heraf 4 fra Øst)
Rusland	6
Norge	6
England	5
Sverige	4
Danmark	3
Polen	2 (heraf en 2 gange)
Frankrig	2
Belgien	2 (heraf en med ledsager)
Estland	2
Letland	1
Litauen	1

Kilde: tabel 1.

Møntsamlingens årsrapporter trykt i *NNUM* fra 1990 og formandens beretning til DNFs generalforsamlinger, trykt i *NR* gør det muligt at sammenstille listen over Ernststipendiater. Den er imponerende! I alt har 41 personer (heraf en, der har fået to gange, og en, der havde medarbejdende ledsager med) nydt godt af rejsepenge fra Ernst til et Københavnsophold (tabel 1). Hvis man ser på fordelingen på lande, dækker den den nordlige halvdel af Europa i et bælte fra Frankrig til Rusland (tabel 2). Tyskland er det bedst repræsenterede land, men også England og de nordiske lande er godt med. Murens fald i 1989 åbnede op for store muligheder for samarbejde, og takket være Jørgens store netværk i Polen og Sovjetunionen kom der særligt i 1990'erne flere stipendiater fra den tidligere østblok, blandt andre de baltiske lande og det tidligere Østtyskland. I listen optræder startende 2002 også tre danskere – her er der tale om kolleger fra Århus, der fik mulighed for en gæsteoptræden i hovedstaden.

Et stort spænd i stipendiatbesøg

De fleste stipendiater er veletablerede numismatikere ansat ved museer eller universiteter. Men der var også unge kolleger i starten af deres karriere, som på denne måde fik mulighed for et studieophold og at udbygge deres netværk. Nævnes kan Svein Gullbekk, Gareth Williams, Line Bjerg, Jon Anders Risvaag og Elina Screen. Disse personer er i dag veletablerede kapaciteter i den numismatiske verden.

Stemmingsbillede ved symposiet på Nationalmuseet ved Ernstlegatets afslutning. Foto, TJH.

Nogle unge lovende blev også præsenteret på forhånd i *NR*, som for eksempel Arnaud Clairand (*NR* 57, s. 170). Ikke-professionelle numismatikere har også nydt godt af støtten fra Ernst, som for eksempel Carl-Henrik Størmer, der i 1998 delte sin viden om byzantinske mønter. Mønthandleren Ulf Nordlind fortalte i 2001 om svenske medaljer.

Emnerne for foredragene har været meget varierede (tabel 1). En del har været overordnede oversigter, såsom Letland eller Litauens mønthistorie, byzantinske eller kinesiske mønter, svenske eller tyske medaljer eller generelle præsentationer af en museumssamling og dens historie, for eksempel Pushkin museet i Moskva eller samlingen i Dresden. Andre har været oversigter over en periode, såsom tyske eller polske mønter fra vikingetiden eller møntfund i Danmark fra samme periode eller volga-bulgarske og khazariske efterligninger af islamiske dirhemer i Rusland og Ukraine. Der har ligeledes være mere specialiserede studier, eksempelvis af bevarede møntstempler fra London, de falske mønter præget på Hjelm i 1200-tallet eller ærkebispens mønter i Tronhjem i senmiddelalderen. De inviterede har ofte valgt et emne med relation til Danmark, såsom sceattaer fra Ribe, Christian IV's denninge, mønter fra dansketiden i Estland eller hertug Magnus' mønter på Øsel-Wiek (Estland) i 1500-tallet.

De fleste emner har omhandlet vikingetid og middelalder, men Antikken er ikke blevet glemt: tetradrakmer fra Athen, græske møntportrætter, fund i Bosporus, hellenistisk handel, det romerske Ægypten og romerske denarer i Jylland. Vi hørte også om metalanalyser, der påviste amerikansk sølv i Europa, møntteknik i Frankrig, engelske mønter i norske samlinger, Kongsberg Møntværk, møntreformer og møntombytninger i middelalderens Norge samt ikke mindst om numismatiske bøger fra 1600-tallet.

Også på tryk

Nogle af foredragene blev siden forevigt i trykt form, som for eksempel Alla Melnikovas studier om Christian IV's denninge (*NNÅ* 1989-90), Michael Kunzel om danske og holstenske mønter i meklenborgske fund (*NNÅ* 1989-90), Michail Nemirowitsch-Dantschenkos arbejde om hertug Magnus' mønter (*NNÅ* 1994-95) samt Ivar Leimus' af ud-møntningerne i Estland i dansketiden (*NNUM* 1995, s. 74-81). Det var også på tale at udgive François Thierrys

oversigt over kinesiske mønter på dansk, men det blev desværre aldrig til noget. Manuskriptet på engelsk til foredraget findes bevaret på NFGs bibliotek.

Som sagt i indledningen var et vigtigt element i konceptet ligeledes, at stipendiaterne fik mulighed for et forskningsophold på møntsamlingen. Jeg har ikke fuldt overblik over, hvad der er kommet af resultater, men jeg kan nævne et par eksempler. Christian og Yvette Dekesel fik mulighed for at gennemgå biblioteker i København for at se på ældre numismatiske litteratur som forberedelse for deres grundlæggende bibliografier, som i dag er uundværlige referenceværk. Peter Ilisch og Gert Rispling så på danske fund af henholdsvis tyske og islamiske mønter, som kom til at indgå i deres forskning. Samtidigt fik Møntsamlingen finbestemt sine mønter. Simone Scheers fik kendskab til museets ret ukendte samling af keltiske mønter. Jon Anders Risvaag fik mulighed for at se samlingen af de norske ærkebispers mønter, hvilket indgik i hans afhandling, der bl.a. har givet os et stempelkorpus over disse udmøntninger, der har tilladt mere sikre møntstedtskrivninger af mange af de senmiddelalderlige norske møntserier.

Ikke alt var dog lyserødt. Ved DNFs generalforsamling kunne Preben Nielsen konstatere, at *“Foredragene med de udenlandske foredragsholdere er naturligvis ikke uden sprogproblemer”* (NR 35, s. 118). DNF retter dog også sin *“Tak til J. Steen Jensen for formidlingen af de udenlandske foredragsholdere”* (NR 38, s. 120). Og faktisk må man med Jørgen konstatere, at *“Det krævede både tid og kræfter at stable det hele på benene, både før, under og efter besøgene”* (NR 107, s. 110), og efter knap 20 år ophørte traditionen med to til fire årlige udenbys studiebesøg. DNF har siden fortsat foredragsaktiviteten, men nu hovedsageligt med lokaler kræfter.

Jeg bedømmer, at dette langvarige aktive numismatiske internationale udbytte samlet set er blandt de vigtigste ting, som Ernst Legat har opnået. Tak til Ernst Legat og også tak til Jørgen Steen Jensen og Preben Nielsen for at have faciliteret det!

Dansk møntproduktion til Spanien

Produktionen af de danske mønter flytter til Spanien. De kommende cirkulationsmønter med H.M. Kong Frederik 10. bliver de første, der produceres af Nationalbankens nye spanske leverandør, Fábrica Nacional de Moneda y Timbre - Real Casa de La Moneda (National mønt- og frimærkefabrik - Den Kongelige mønt).

De danske mønter er siden 2017 blevet produceret af Mint of Finland, men aftalen med den finske producent udløb i 2024. Derfor har møntproduktionen været i EU-udbud, og resultatet er blevet, at Real Casa de La Moneda skal stå for produktionen af de danske mønter de næste fire år. Det har Nationalbanken og den spanske møntproducent netop indgået aftale om.

“Vi har værdsat det gode samarbejde med Mint of Finland. Nu ser vi frem til at indlede et nyt kapitel med Real Casa de La Moneda og fortsætte traditionerne indenfor møntproduktion med høj kvalitet og pålidelighed,” siger Niels Kaas, som er hovedkasserer i Nationalbanken, som på billedet underskriver aftalen med den spanske producent på vegne af Nationalbanken.

Real Casa de La Moneda producerer mønter for flere andre lande, herunder spanske euromønter. Nationalbanken vil fortsat kvalitetssikre og kontrollere produktionen, som det tidligere er sket med den finske produktion.

Nationalbankens første bestilling hos Real Casa de La Moneda lyder på 1-, 2-, 5-, 10- og 20-kroner, som skal opdateres med motiver relateret til H.M. Kong Frederik 10. 50-øren bestilles ikke i denne omgang, da 50-øren ikke har motiver tilknyttet den siddende regent, og da Nationalbanken har et lager af 50-ører. De første mønter fra den spanske producent forventes i cirkulation i slutningen er 2025.

Spørgsmål til nationalbanken.dk:

Bliver de nuværende mønter med Dronning Margrethe 2. ugyldige, når der kommer nye mønter med Kong Frederik 10.?

Nej. Alle nuværende mønter vil fortsat være gyldige.

Tronskiftemønten og de kommende almindelige cirkulationsmønter med Kong Frederik 10. vil sammen med de allerede udstedte mønter i samfundet alle være gyldige som betalingsmiddel.

Nationalbanken
opslag på Facebook

Sidste quarter dollars-serie med berømte amerikanske kvinder sættes i omløb i 2025

Af Torben Juul Hansen

American Women quarter-dollars

I de sidste fire år har US-Mint årligt udgivet særlige og smukt designede kvinde quarter-dollars. Og det er sidste gang i 2025, at disse ærindrings-mønter sættes i omløb. Endnu engang kommer der et sæt på fem mønter i omløb – til ære for banebrydende kvinder, der har været med til at forme amerikansk historie, kultur og selvforståelse.

Alene til 2025-serien indkom der 39 forslag fra forskellige kandidater/kunstnere til bedømmelse. Det var Commission of Fine Arts (CFA) og Citizens Coinage Advisory Committee (CCAC), der foretog udvælgelsen af de endelige designforlag.

De fleste af de afbillede kvinder er ikke nogen vi kender så meget til i vores verdensdel, men de har stor betydning for amerikansk historie. Vi kunne måske tage tråden op til en lignende udgivelse i Danmark.

Portrættet på forsiden af George Washington blev oprindeligt foreslået i 1931 af Laura Gardin Fraser og er nu brugt på denne “kvinde-serie”. Den højrevendte buste er også blevet brugt til “Half-Eaglen” ved 200-året George Washingtons død i 1999.

Kvinder på 2025-serien

Ida B. Wells, 1862-1931 – undersøgende journalist, suffragette og borgerrettigheds-aktivist

Juliette Gordon Low, 1860-1927 – grundlægger af pigespejderne i USA

Dr. Vera Rubin, 1928-2016 – astronom kendt for banebrydende arbejde med galakserotation

Stacey Park Milbern, 1987-2020 – handicaprettigheds-aktivist

Althea Gibson, 1927-2003 – banebrydende multisportsatlet og den første sorte spiller til at bryde tennissens dominans af hvide spillere.

Tidligere udgivelser

2022-quarterne var med Maya Angelou, Dr. Sally Ride, Wilma Mankiller, Nina Otero-Warren og Anna May Wong.

I 2023 afbilledes Bessie Coleman, Edith Kanaka’ole,

Eleanor Roosevelt, Jovita Idar og Maria Tallchief.

2024-serien viste pastor Dr. Pauli Murray, Patsy Takemoto Mink, Dr. Mary Edwards Walker, Celia Cruz og Zitkala-Ša.

coinnews.net · coinweek.com · usmint.gov

**DNF'S HJEMMESIDER
MED VURDERINGSPRISER:**

møntkataloget.dk

seddelkataloget.dk

FriMynt 2025

49:E INT. MYNT- & FRIMÄRKSMÄSSAN

Välkommen!

12 april kl 11.00-17.00

TEKNIKHALLEN / OLYMPIA
FILBORNAVÄGEN 9, HELSINGBORG, SVERIGE

www.frimynt.se

SSP / H-Expo • Drottninggatan 184, 254 33 Helsingborg • Tel +46 (0)705-29 25 60

WESTJYSK COINS

KØB OG SALG AF GULD, SØLV,
GAMLE MØNTER OG SEDLER.

TLF.: +45 28 11 69 49

SØNDERGADE 9, 6920 VIDEBÆK

WWW.WESTJYSK-COINS.COM

Bliv web-medlem i DNF

Web-medlem: 200 kr.

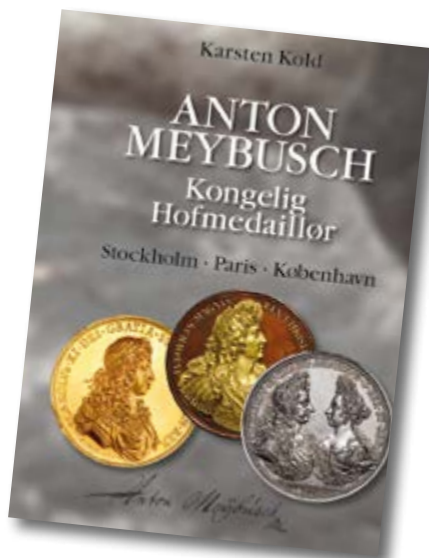
Almindelig kontingent: 350 kr.

Se alt om DNFs auktioner, bogtilbud
og om indmeldelse på: numismatik.dk

Spar 150 kr.

Smukt og "komplet" værk med henvend 5.500 afbildninger Danmarks Frimærkepenge.

Anton Meybusch' ansættelsesforhold i Stockholm, Paris, København, England og Tyskland. Flot og rigt illustreret.

Prægtige kunstmedaljer, smukt fotograferet – flot og overskueligt præsenteret.

Med nogle få undtagelser er søslingene fortsat så gængse, at det giver samlere mulighed for at opbygge en pæn samling.

**Bøgerne kan bestilles på:
numismatik.dk**

Meget små sælger-salærer i DNF

Her kan du se, hvad det koster at sælge i DNF:

SÆLGER-salær beregnes af hammerslags-prisen.

Alt inklusive moms. Salær udgør pr. auktionsnummer:

10% af de første 500 kr. – 5% af beløbet mellem 500 - 1.000 kr.

og 2,5% af resten af beløbet over 1.000 kr.

Der afregnes maksimalt 500 kr. pr. solgt lot, som opnås ved hammerslag på 18.000 kr. – altså kun 2,78%. Eksempelvis:

Hammerslag	Salær	Hammerslag	Salær	Hammerslag	Salær
100	10	1.000	75	10.000	300
500	50	5.000	175	18.000	500

Du kan med fordel sælge dine guldmønter i DNF

Sælg dine guldmønter på auktion i DNF – UDEN salær

Da mange guldmønter sælges omkring de aktuelle guldpriser, har DNFs bestyrelse besluttet, at du kan sælge dine guldmønter UDEN at betale sælger-salær. Sjældne guldmønter pålægges vores alm. lille salær.

Se også: numismatik.dk

Købersalær nedsat til 10% i DNF

Ti procent er noget lettere at regne med

KØBER-salæret er nedsat til 10% i DNF. Det er nu noget lettere at udregne hvad din eksakte pris bliver på et lot – 10% er noget lettere at regne med end med de førhen 15%.

Hammerslagspris 100 kr. – du betaler 110 kr. – lige ud af landevejen.

HUSK: Forsendelse for brevbud er GRATIS. Dog er der omkostninger for forsendelses ved køb af bøger.

EM-guldmedaille indeholder guld

EM-Medaillen 1992: Guld-legering på omkring 20 karat.
Diameter: 32,4 mm.
Tykkelse: 2,5 mm. Vægt: 16,2 g.
Fremstillet af firmaet Kramer i Schweiz.

Foto: René Villadsen.

Ved en beklagelig brist i den interne kommunikation blev der i NR-164 oplyst en forkert valør af medaillen, som blev de danske Europamestre i fodbold til del i 1992.

Omtalen omhandlede fodboldtræner, og assistenttræner for det danske landshold i netop 1992, Jan B. Poulsens besøg i medaillefraktionen. Under besøget viste han sit eksemplar frem for deltagerne.

En legerings-test af overfladen har vist, at medaillen, som vejer cirka 16,2 gram, består af mere end 81 procent guld. Dermed indeholder medaillen cirka 13 gram finguld som svarer til små 20 karat.

Af Jens Skovly

Her er tallene af legeringstesten for EM-guldmedaillen 1992.

Jan B. Poulsen fortalte i DNFs biblioteks-lokaler på Sdr. Boulevard om sit liv med og i fodbold for Medaille-Fraktionens medlemmer.

Foto: Preben Nielsen.

Ny login ved bud på web

Fremover skal du være godkendt som byder

For at forbedre sikkerheden for alle ved brevbud, har vi ændret måden at logge ind på auktionerne. Fremover skal man være godkendt som byder inden du kan brevbyde. Dog er alle, der har budt i år forhåndsgodkendt. Sådan gør du:

- Gå ind på den auktion du vil byde på.
- Tryk på “Auktionslogin” længere nede.
- Indtast “Email” og “Kodeord” – og tryk på Login.
- Hvis du har glemt dit kodeord, går du til “Glemst kodeord”
Indtast din email tryk på “Nulstil kodeord”.
Der kommer en mail med link. Tryk på linket og opret nyt kodeord.
- Nu kan du gå ind på auktionen og brevbyde – god fornøjelse.

Hvis du er ny bruger eller mangler login:

- Gå til “Opret ny auktionslogin”.
- Indtast dine oplysninger og tryk på “Registrer info”.
- Når din login er godkendt, vil du modtage en mail, hvorefter du kan byde.

Hvis du har spørgsmål mv. er du velkommen til at henvende dig til os på email brevbud@numismatik.dk

DNFs auktion nr. 607-1

STORAUKTION

Lørdag 12. april 2025

Kl. 10-18 | Bethesda Rømersgade 17

Over 530 emner og i gennemgående flotte kvaliteter

Eftersyn i foreningens bibliotek · Sdr. Boulevard 65 st. · Kbh V
onsdag den 9. april, kl. 17:00 – 21:00.

Billeder af samtlige mønter kan ses på numismatik.dk

Fra motiv til medalje fra et digital foto

Et helt specielt minde
til en særlig dag

Villadsen Metal & Design

4056 8906 · danske-medaljer.dk

DANSK NUMISMATISK FORENING

Medlemsmøder

Medlemsmøderne med auktioner afholdes onsdage i:

Bethesda

Rømersgade 17, 1362 Kbh K

Auktionseftersyn kl. 18.15 - 19.00

DNF medlemsmøder

Lørdag den 22. februar 2025

Auktion 605 – STOR-Auktion over Bent Petersens samling del 2.
Forventet starttidspunkt kl. 10.00

Onsdag den 19. marts 2025

Auktion 606
Foredrag: Michael Wagner Christiansen,
Præsentation af en samling: 1-marken gennem tiderne.

Lørdag den 12. april 2025

STOR-Auktion 607
Forventet starttidspunkt kl. 10.00

Onsdag den 23. april 2025

Auktion 608

Onsdag den 14. maj 2025

Auktion 609
Efter mødet spising i nærheden. Tilmelding nødvendig.

Fraktionsmøder

Fraktionsmøderne afholdes i foreningens bibliotek:

**Sønder Boulevard 65, Stuen
København V**

MEDALJER

Mandag 28. april 2025

Klokken 18.00 – 20.00

Emne endnu ikke fundet.

Ønske om deltagelse i spising kl. 17.30

Preben e-mail: preben.nielsen@youmail.dk

Sild + 1 stk. smørrebrød (60 kr.),

Sild + 2 stk. smørrebrød (80 kr.).

ANTIK & MIDDELALDER

Onsdag 12. Marts 2025

“Arkitektur på mønter”

- tag gerne lidt eksempler med.

numismatik.dk

Formand

Michael Wagner Christiansen
60 52 34 81
formand@numismatik.dk

Næstformand

John Lind
20 70 85 78 - til kl. 21.00
webmaster@numismatik.dk

Provinsrepræsentant

Birger Bentsen
20 27 42 73
brevbud@numismatik.dk

Kasserer

Henning Ingemann Larsen
25 33 71 42
kasserer@numismatik.dk
Bankkonto: Den Danske Bank
Reg: 1551 Konto: 3517 556300
MobilePay: 94 27 50.

**Bestyrelsesmedlem
& redaktør af NR**

Torben Juul Hansen
num-rap@numismatik.dk

Sociale Medier

Samuel Flyger
samuel.flyger@numismatik.dk

Bestyrelsesmedlem

René Villadsen
40 56 89 06

Bestyrelsesmedlem

Mads Smedman
40 36 16 84

Bestyrelsesmedlem

Alex Jensen
alexitjensen@yahoo.com

DNF-kalenderen**Februar**

22. Lørdag. STOR-Auktion 605.

Marts

12. *Fraktionsmøde; Antik & Middelalder*
19. Onsdag Auktion 606. Foredrag.

April

12. Lørdag; STOR-Auktion 607.
Forventet starttidspunkt kl. 10.00
23. Onsdag Auktion 608.
28. *Fraktionsmøde; Medaljer*

Maj

14. Onsdag Auktion 609.
Efter mødet spisning i nærheden.

Brevbud

**Brevbud afgives bedst og
lettet på vores hjemmeside:
numismatik.dk**

Brevbud afgives bedst i god tid,
så er du sikker på at få en
kvittering med dine rigtige bud.

BEMÆRK:
**Der lukkes for budgivning
kl. 20.00 dagen før auktion**

DNF'S HJEMMESIDER MED VURDERINGSPRISER:

møntkataloget.dk
seddelkataloget.dk

Your Treasures are in Good Hands with us

- Over 35 years of experience and expertise
- More than 10,000 clients worldwide
- Top quality color printed catalogues
- International customer care:
Phone +49 541 9620-20

Yearly 4 internationally recognized
auctions for coins and medals
with remarkable hammer prices!

Profit from our experience of more than 130 successful auctions –
consign your coins and medals! More information: www.kuenker.com

Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG
Gutenbergstraße 23 · 49076 Osnabrück · Germany
Phone +49 541 9620-20 · Fax +49 541 9620-222
www.kuenker.com · service@kuenker.com
Located in: Berlin, Munich, Osnabrueck

